

SLC विशेष प्याकेज कार्यक्रम

सानोदुम्मा माध्यमिक विद्यालयबाट शैक्षिक वर्ष २०७० सालको
प्रवेशिका परीक्षामा सामेल हुने विद्यार्थीहरूका लागि
सञ्चालन गरिने विशेष प्याकेज
कार्यक्रमको प्रस्तावना पत्र

प्रस्तुतकर्ता
(अर्जुन राई)
प्रधानाध्यापक

जिल्ला शिक्षा कार्यलय
भोजपुर
२०७०

अध्याय-एक

परिचय

१.१ पृष्ठभूमि

विद्यालय एउटा सामाजिक संस्था हो । जुन समुदायको शैक्षिक विकासको निम्ति स्थापित भएको हुन्छ । नेपालमा औपचारिक शिक्षाको शुरुवात भएको धेरै लामो इतिहास नभए तापनि यहाँ प्राचीन काल देखि नै विद्या आर्जन गर्ने अनेकन अभ्यासहरू भएको इतिहासमा पाइन्छ । वर्तमान आधुनिक विज्ञान र प्रविधिको तीव्र विकास भइरहेको अनि विश्वव्यापिकरणको समयमा शिक्षाको महत्व अझ थप वृद्धि भएको छ । शिक्षा आजको अपरिहार्य आवश्यकता भइसकेको छ भन्नु अतिशयोक्ति नहोला । वास्तवमा औपचारिक शिक्षाको आधार बनेको विद्यालय हो । किनकी विद्यालयले नै बालबालिकालाई आधारभूत शिक्षाको बाटो खोल्दिन महत्वपूर्ण भूमिका खेल्दछ । त्यसैले विद्यालय भनेको समुदायद्वारा समुदायकै निम्ति स्थापना गरिने एक पवित्र संस्था हो । विद्यालयले नै सामाजिक रूपान्तरणको लागि सकारात्मक भूमिका निर्वाह गर्न सक्ने हरेक तहको दक्ष जनशक्तिको आधारशिला तयार गर्न सघाउ पुऱ्याउँदछ । विद्यालयले आवश्यकता अनुसारको आधारभूत शिक्षाको बलियो जग तयार पार्नु पर्ने हुन्छ । त्यसको निम्ति राज्यले धेरै आर्थिक लगानी गरिरहेको छ । विद्यालयको मूलभूत उद्देश्य भनेको बालबालिकाहरूको शैक्षिक विकास गराउनु हो । अर्थात् विद्यालयले सबैभन्दा ध्यान पुऱ्याउनु पर्ने पक्ष भनेकै बालबालिकाहरूको सिकाइ उपलब्धि अभिवृद्धि गराउनु हो । यसको अलवा शैक्षिक उपलब्धिलाई सघाउ पुऱ्याउने अन्य धेरै कार्यहरूमा पनि विद्यालयले ध्यान पुऱ्याउनु पर्ने हुन जान्छ । किनकि विद्यालय भनेको बालबालिकाको सर्वाङ्गिण पक्षको विकास गराउने अवसर प्रदान गर्ने थलो पनि हो । यस प्रतिवेदनमा भने यस वर्ष प्रवेशिका परीक्षामा सामेल हुने विद्यार्थीहरूका लागि ल्याइएको विशेष प्याकेज कार्यक्रमको बारेमा संक्षिप्त रूपमा उल्लेख गरिएको छ ।

१.२ समस्याको कथन

सानोदुम्मा माध्यमिक विद्यालयले सर्व प्रथम वि.सं. २०६८ सालको प्रवेशिका परीक्षामा आफ्ना विद्यार्थीहरूलाई सामेल गराएर प्रवेशिका परीक्षामा सहभागीता जनाएको हो । उक्त वर्ष विद्यालयमा धेरै पुराना विद्यार्थीहरू समेत भर्ना भएकाले धेरै विद्यार्थीहरू परीक्षामा सहभागी भए तापनि परीक्षाफल आशातित रूपमा आउन सकेन । जम्मा ४५ जना विद्यार्थीहरू परीक्षामा सामेल भएकोमा चार जनाले मात्र मौका परीक्षा दिने अवसर पाए । जस मध्ये पनि दुई जना मात्र मौका परीक्षामा सामेल भए । दुई जना मध्ये एक जना प्रथम र एक जना द्वितीय श्रेणीमा सफल भएको देखिन्छ । उक्त साल विद्यालयले शिक्षण गर्ने जनशक्तिको अभाव हुँदा हुँदै पनि अतिरिक्त गणित पनि ऐच्छिक विषयको रूपमा राख्नाले परीक्षाको नतिजा अझ विग्रीएको थियो । दोश्रो साल शै.व. २०६९ सालको प्रवेशिका परीक्षामा पनि विद्यालय को नतिजा सकारात्मक आउन सकेन । २४ जना विद्यार्थीहरूले प्रवेशिका परीक्षामा सामेल भएकोमा तीन जनाले मात्र मौका परीक्षाको अवसर पाए । जसमध्ये दुई जनाले द्वितीय श्रेणीमा उत्तीर्ण गरे । यसप्रकारले सरसर्ती हेर्दा पनि सानोदुम्मा माध्यमिक विद्यालयको प्रवेशिका परीक्षाको नतिजा नियमित तर्फ सुन्य नै रहेको देखिन्छ । त्यसैले आगामि दिनहरूमा कसरी विद्यार्थीहरूको शैक्षिक उपलब्धि अभिवृद्धि गराउने भन्ने तर्फ सबैको चासो जानु आत्यवश्यक भइसकेको छ । यसै परिप्रेक्षमा यस चालु शैक्षिक वर्ष २०७० सालमा विद्यालयको प्रवेशिका परीक्षाको नतिजा सुन्यबाट माथि उठाइ वृद्धि गराउनको निम्ति यो विशेष सहयता प्याकेज कार्यक्रम ल्याइएको हो । विद्यालयको आर्थिक तथा जनशक्तिले धान्ने सम्मको एक धन्दा बढि सेवा सुविधाहरू सम्बन्धित विद्यार्थीहरूलाई एउटै लक्ष्य तथा उद्देश्य प्राप्तिका लागि उपलब्ध गराइने भएकाले प्याकेज कार्यक्रमका अवधारणामा यो योजना अधि सारिएको छ ।

१.३ कार्यक्रमको औचित्य

यस योजनाको औचित्यहरू निम्न बुँदाहरूले प्रष्ट पार्नेछन्:

- विगत दुई वर्ष देखि निरन्तर रूपमा प्रवेशिका परीक्षाको नतिजा सुन्य आइरहेको अवस्थालाई यस योजना मार्फत अन्त्य गर्न सघाउ हुनेछ ।
- जेहेनदार विद्यार्थीहरूले पनि घरमा अध्ययन गर्ने समय तथा अध्ययन सामग्रीहरू केही हदसम्म भए तापनि उपलब्ध हुनेछ ।
- यस योजनाले विद्यार्थी, शिक्षक तथा अभिभावक लगायत सबै सरोकारवालाहरूलाई विद्यार्थी सिकाइ उपलब्धि अभिवृद्धिमा सघाउ पुऱ्याउन अभिप्रेरित गर्नेछ ।
- विगतमा विद्यालयको तर्फबाट भएका र हुने गरेका कमि कमजोरीहरूलाई यथासक्दो हटाउने वा न्यूनिकरण गर्न सहयोग पुग्नेछ ।

१.४ कार्यक्रमको उद्देश्य

यस योजनाका मुख्य उद्देश्यहरू देहायबमोजिम निर्धारण गरिएका छन्:

- शै.व. २०७० सालको प्रवेशिका परीक्षाको नतिजामा अधिकतम विद्यार्थीहरूलाई उच्च प्राप्ताङ्क सहित सफल गराउने ।
- प्रवेशिका परीक्षामा विद्यालयको नतिजा सुन्य हुन बाट बचाउने ।

अध्याय-दुई

विगतमा असफलताका कारणहरू

सानोदुम्मा माध्यमिक विद्यालयले दुई वर्ष सम्म पनि निरन्तर प्रवेशिका परीक्षामा नतिजा सुन्य मात्र हात पार्नुको पछाडि विविध कारणहरू जिम्मेवार छन् । तथापि यहाँ मुख्य-मुख्य कारणहरूलाई प्रस्तुत गरिएको छ । जुन कारक तत्वहरू कतिपय हालसम्म पनि समस्याको रूपमा विद्यालय सामु उभिरहेकै छन् । तिनलाई चिरेर जानु सबै सरोकारवालाहरूको सामु चुनौतीको विषय बनेको छ । कतिपय समस्या तथा कमजोरीहरूलाई भने यस योजनाले सम्बोधन गरी निराकरण समेत गर्नेछ । विगतको कमी कमजोरीहरूबाट पाठ सिक्दै यस पटक योजनावद्ध तवरले कार्य गरिनेछ । विगतका केही कमजोरीहरू जसको कारण विद्यालयले सुन्य नतिजा हात पार्नु पऱ्यो ।

- ❖ विद्यालयमा विषयगत दक्ष शिक्षकहरूको अभाव रहनु ।
- ❖ समयमै कोचिङ क्लास सञ्चालन हुन नसक्नु ।
- ❖ विद्यालयमाथप स्वअध्ययन सामग्रीहरूको प्रवन्ध नहुनु ।
- ❖ विद्यार्थीहरूलाई अभिप्रेरणाको कमि रहनु ।
- ❖ हचुवाको भरमा ऐच्छिक विषयहरू राखिनु ।
- ❖ विद्यार्थीहरूसँग थप स्वअध्ययन सामग्रीहरूको अभाव हुनु ।
- ❖ विद्यालय तथा समुदायमा अध्ययनको वातावरण नहुनु ।
- ❖ घरमा अध्ययनका लागि समय र वृत्तिको प्रवन्ध नहुनु आदि ।

यस वर्ष विगतमा भएका कमिकमजोरीहरूबाट पाठ सिकेर नयाँकार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछन् ।

अध्याय-तीन विस्तृत कार्ययोजना

३.१ समयमै कोचिङ क्लास सञ्चालन

यस वर्ष प्रवेशिका परीक्षामा सामेल हुने विद्यार्थीहरूका लागि वर्षे विदा पछि विद्यालय खुल्न साथ थप अतिरिक्त कक्षाहरू (कोचिङ कक्षा) सञ्चालन गर्ने योजना रहेको छ । यस वर्ष श्रावण देखि करिव लगभग ६ महिनाको अवधि सम्म कोचिङ कक्षा सञ्चालन हुनेछ ।

कोचिङ सञ्चालन हुने विषयहरू: आनिवार्य अंग्रेजी, गणित र विज्ञान ।

समय: विहान र बेलुकी

सहजकर्ता: विद्यालयका सम्बन्धित विषय शिक्षकहरू ।

आर्थिक व्यवस्थापन: विद्यालयको तर्फबाट प्रति विद्यार्थी प्रति विषय मासिक रु १००/- उपलब्ध गराइनेछ । जुन रकम शैक्षिक सुधारका लागि प्राप्त रकमबाट व्यवस्थापन गरिनेछ ।

३.२ विद्यार्थीहरूलाई थप शैक्षिक तथास्वअध्ययन सामग्रीहरू उपलब्धता गराउने

विद्यालयमा प्रवेशिका परीक्षामा सामेल हुने विद्यार्थीहरूका लागि स्थानीय बजारमा उपलब्ध हुने तथा बाहिरबाट समेत ल्याएर यथासक्दो स्वअध्ययन सामग्रीहरू उपलब्ध गराइनेछ । आर्थिक अभाव तथा चेतनाको कमिको कारण अभिभावकहरूबाट सामग्री खरिद गर्न नसकेका जेहेनदार विद्यार्थीहरूका लागि विशेष सहयता प्रदान गरिनेछ:

सामग्रीहरू: प्रश्नपत्र सेटहरू, पुराना प्रश्न पत्र संग्रह, एटलास, प्राक्टिस बुक, स्वअध्ययन सामग्रीहरू (रिफ्रेसर, सोलुशन तथा सन्दर्भ-स्रोत सामग्रीहरू)

डिपोजिट रकम राख्नु पर्ने: सन्दर्भ स्रोत सामग्रीहरू सबै विद्यार्थीहरूका लागि निःशुल्क उपलब्ध गराइनेछ । तथापि विद्यार्थीहरूसँग शुरुमा रु ५००/- देखि रु १०००/- सम्म डिपोजिट रकम लिइनेछ । जुन रकम विद्यार्थीले सबै पुस्तकहरू परीक्षा पछि फिर्ता गरे पश्चात सम्बन्धित विद्यार्थीलाई नै फिर्ता गरिनेछ । यसका लागि शैक्षिक सुधारका लागि प्राप्त रकमबाट आर्थिक व्यवस्थापन गरिनेछ ।

३.३ विद्यार्थीहरू अध्ययनमा अभिप्रेरित गराउने योजना

यस वर्ष सानोदुम्मा माध्यमिक विद्यालयबाट प्रवेशिका परीक्षामा सामेल भइ सफल हुने विद्यार्थीहरूलाई विद्यालयले एक औपचारिक भव्य कार्यक्रमको आयोजना गरी वा अभिभावक दिवसको अवसरमा तपशिल बमोजिमको पुरस्कार तथा सम्मान प्रदान गर्ने कार्ययोजना राखिएको छ:

विशिष्ट श्रेणीमा उत्तीर्ण हुने लाई :- नगद १० हजार, प्रमाणपत्र, क्यालेण्डरमा फोटो प्रकाशन तथा अन्य आकर्षक पुरस्कार ।

प्रथम श्रेणीमा उत्तीर्ण हुने लाई :- नगद ५ हजार पुरस्कार, प्रमाणपत्र, क्यालेण्डरमा फोटो प्रकाशन तथा अन्य आकर्षक पुरस्कार ।

द्वितीय श्रेणीमा उत्तीर्ण हुने लाई :- नगद २ हजार पाँच सय पुरस्कार, प्रमाणपत्र, क्यालेण्डरमा फोटो प्रकाशन ।

तृतीयश्रेणीमा उत्तीर्ण हुने लाई :- नगद १ हजार पाँच सय पुरस्कार, प्रमाणपत्र, क्यालेण्डरमा फोटो प्रकाशन ।

यसका अलवा सफल हुने विद्यार्थीहरूका लागि अन्य व्यक्तिगत तथा संस्थागत रूपमा समेत सम्मान तथा पुरस्कारहरूको लागि पहल गरिनेछ । पछि अन्य स्रोतको व्यवस्थापन गरी थप पुरस्कारहरू समेतप्रदान

गर्न सकिनेछ ।

३.४ विद्यालय र समुदायमा अध्ययन गर्ने वातावरणको सिर्जना गर्ने

विद्यालयमा प्रवेशिका परीक्षामा सामेल हुने विद्यार्थीहरूलाई अन्य कुनै पनि किसिमको वाधा व्यावधान हुन नदिने । विद्यालयको कार्यक्रमहरूमा स्वयंसेवक वा अन्य आइ पर्ने कार्यहरूमा पनि कक्षा-१० का विद्यार्थीहरूलाई समावेश नगराउने । जति सक्दो अध्ययनको लागि समय मिलाइदिने ।

घरमा विद्यार्थीहरूको अध्ययन के कस्तो भइरहेको छ ? भन्ने सवालमा प्रधानाध्यापक मार्फत अभिभावकहरूलाई कम्तिमा हप्ताको एक पटक सम्पर्क गर्ने । सम्पर्कको माध्यम टेलिफोन र SMS हुनेछ । खास गरी विद्यार्थीहरूलाई घरमा अध्ययनका लागि समय उपलब्ध गराउने सम्बन्धमा तथा अध्ययन कोठा, बत्ती र वातावरण सिर्जना गर्ने पक्षमा अभिभावकहरूलाई सचेत गराउनु पर्नेछ । विद्यार्थीहरूको स्वास्थ्यमा समेत ध्यान पुऱ्याउन सचेत गराइनेछ ।

३.५ विद्यार्थीहरूको नियमित निगरानी राख्ने

विद्यार्थीहरूलाई नियमित रूपमा साधारण निगरानीमा राखिनेछ । प्रवेशिका परीक्षामा सामेल हुने विद्यार्थीहरूको दिनचर्याको बारेमा जानकारी लिई सल्लाह-सुभाष प्रदान गरिनेछ । जसका लागि घरदैलामै पुगेर जानकारी लिइने छ । साथै विभिन्न आधारमा सुचना संकलन गरिनेछ ।

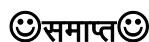
- सामाजिक सञ्जालहरू (facebook, migg, Nimbuzz etc.) मा विद्यार्थीहरूको सक्रियता सम्बन्धमा निगरानी राखिनेछ । यस किसिमका बढि समय बर्बादी गराउने प्रकृतिका सामाजिक सञ्जाल प्रयोग नगर्न सल्लाह सुभाष निरन्तर प्रदान गरिनेछ ।
- मोबाइलको प्रयोग सम्बन्धमा पनि नियमित सचेत गराइनेछ ।
- सकभर यो वर्ष सादा मोबाइल प्रयोग गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- SMS मार्फत विद्यार्थीहरूलाई नियमित अध्ययनका लागि उत्प्रेरित गरिनेछ ।

३.६ परीक्षा अभिमुखिकरण कक्षा सञ्चालनगर्ने

यस वर्ष कक्षा १० को कोर्ष विषय शिक्षकहरूले पौष माहिनाभित्रमा सक्नु पर्नेछ । बढिमा पनि माघ पहिलो हप्ताभित्र सक्नु पर्नेछ । यसको अशाय कोर्ष हतारमा बढाउने होइन । विषय शिक्षकहरूले त्यस किसिमले शैक्षिक योजना तय गर्नु आवश्यक पर्दछ । त्यसपछिको समयमा परीक्षा अभिमुखिकरण कक्षा सञ्चालन गरिनेछ । जसमा विषय शिक्षकहरूले नै आ आफ्नो विषयहरूको जिम्मेवारी लिएर विद्यार्थीहरूलाई अधिकतमपरीक्षा केन्द्रीत अभ्यास गराउनु पर्नेछ ।

३.७ बहुविषयक सामुहिक सहयता कक्षा सञ्चालन

तुलानात्मक रूपमा कठिन मानिने विषयहरूको लागि शिक्षकहरूको सामुहिक प्रयासमा पनि कक्षा सञ्चालन गर्न सकिनेछ । अंग्रेजी, गणित र विज्ञान विषयहरूका लागि विषय शिक्षक र अन्य शिक्षकहरूबाट समेत एकै समयमा वा फरक फरक समयमा पनि एक वा एक भन्दा बढि विषयहरूको छलफल अन्तरक्रिया गरी शिक्षण सिकाइ गर्ने, गराउने ।

सानोदुम्मा माध्यमिक विद्यालय

सानोदुम्मा-३(थर्पु),भोजपुर

फोन: ९७५२००३९९९

email: sanodumma.edu@gmail.com

www.facebook.com/groups/sanodumma.school

www.sanodumma.edu.np (proposed)